

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

Տարեկան 12 Ֆր.

Վեցամսեայ 6 Ֆր.

ԱՐՏԱՍԱՀԱՆՆԱՆ

Երկու քիւր մեկ ծրարով

Տարեկան . . . 14 Ֆր.

Վեցամսեայ . . . 7 Ֆր.

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Տոյար

Վեցամսեայ 1.50 »

ԿԱՆԻՒԿ

Ծանոցման և ողբ
20 սանթիմ

ՀԱՍՑԷ

Rédaction du journal

"Iraounk"

VARNA (Bulgarie)

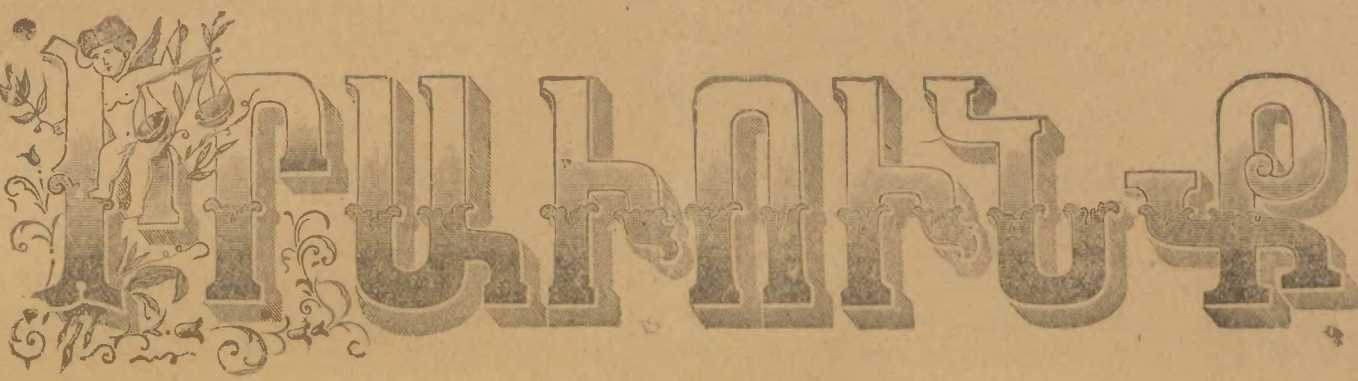
Редакция

на ВѢСТНИКЪ

Иравунк"

ВАРНА

Գրոցրոցիւնք եւս չեն
տրոցիւր

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄՆՆ ԶՈՐԵՔԵԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ԿՈՎԿԱՍԻ ՎՏԱՆԳԸ

Պաղուի կոտորածը հայալինջ
ծրագրի մը գործադրութեան
սկզբնաւորութիւնը ըլլալու եր-
կիւղալի կասկածը յայտնած էինք:
Այսօր այդ կասկածը գծադրա-
բար կուգայ իրականութեան մո-
տենալ Նախիջևանի եւ շրջա-
կայքի նոր գէպքերով, որոնք,
ինչպէս կը հաստատեն հեռա-
գիրները, աւելի սարսափելի եւ
զած են քան Պաղուինը: Եւ նա-
խիջևան աւելի մօտ ըլլալով
պարսկական սահմանադիրին, կը
վախցուի որ Պարսկաստանի մէջ
ալ տարածուի կոտորածը աւելի
վայրագօրէն: Իսլամ խուժանին
կրօնական աններող ատելութիւ-
նը գրեթէ նոյնն է ամէն տեղ,
բաւական է որ սանձարձակ զգայ
ինքզինք: Բայց գոնէ Պարսկաս-
տանի մէջ յոյս կայ թէ տիրող
կառավարութիւնը կրօնամոլ
խուժանին կատաղութիւնը ան-
կեղծօրէն զսպել ջանայ սակայն
կովկասի հարկար յայտնուեցաւ
թէ ռուս կառավարութեան քով
այդ անկեղծութիւնը կը պակսի:
Հետեւեալը վտանգ կայ կովկա-
սի այն բոլոր քաղաքներուն ու
գաւառներուն մէջ, ուր իսլամ
տարրը ստուար թիւ մը կը կազ-
մէ: Եւ այս վտանգը չէ կարելի
հեռացած նկատել քանի մը ի-
մամներու եւ չէյիսերու կեղծ կամ
անկեղծ եղբայրակցութեան խոս-
տումներով ու հրապարակային
ոչլազուրուսներով:

Ուստի պէտք է ընդունիլ թէ
այսօր կովկասի շատ մը կողմերը
հայ հասարակութեան կեանքը
վտանգի մէջ է: Այդ վտանգին
անհետացումը առ այժմ միայն
ինքնապաշտպանութեան միջոց-
ներուն մէջ պէտք է փնտռել:
Ռուս կառավարութեան պաշտ-
պանութեանը չէ կարելի վտա-
հիւ: Հետեւեալը ճիշդ ժամանա-
կըն է որ ռուսահայ «ղօզախ տը-
ղամարդիկը զօր տան իրանց
բազկին» և ցոյց տան թէ իրենք
«թրքահայերի նման թուլամորթ-
ներ» չեն, նոյնպէս ժամանակն

ՎԵՃ. ՀԱՅՐԻԿԻՆ ԿՈՆԴԱԿԸ

Կ. Ս. Օժութիւնը իրեն նուի-
րուած կիսարձանին առթիւ սոյն
կոնդակը զրկած է Մասնաւորին:

Միջոց ծառայ Յիսուսի Կրիստոսի
եւ անհատներին կառօքն Աստուծոյ
Եպիսկոպոսական եւ Կարողիկոս անե-
նայն Հայոց, Մայրապոլս Պատրիարք
Համագրական Սոսիալական Մայր Ե-
կեղեցւոյ Սրբոյ կարողիկէ Երմիած-
նի Կեդրական պարտնայ Միջոցայ
Յովակիմեան, Կ. Փեհլիվանեան եւ
Ջ. Զօրայեան եւ որք ընդ ձեռք են
անդամք հանգանակիչ Մասնաւորին
կիսարձանին մերոյ, հարգատաղ Մայր
Աթոռոյս, նուիրեմք ողջոյն հանգերձ
հայրապետական օրհնութեամբ:

Ընկալաք զմեզմ սիրելութեան
Ձեռքը՝ ուղղելոյ ի 20 Յունուարի
տարուոյս, որով ի շէմս Հանգանակիչ
Մասնաւորին յայտ առնէք մեզ զցոյցն
համակրական զգացմանց հայ հօտին
Եւրոպոյ առ Մեզ, ի զէպս ութսուն
եւ հինգ ամսայ յօրեկնի ծննդեան
Մերոյ:

Ողբալէք հոգեւորք, գոհունակու-
թեամբ սրտի ընկալեալ զնուէն հայ
հասարակութեան կողմանց յանուն
Հոգեւոր Եւրոպոյ Մայր Աթոռոյս,
Մեք կոնդակաւ այսու հայրապետա-
կան օրհնեմք զՄասնաւորիկէ եւ
զմասնակից հասարակութիւնն, զովե-
րով զեռանդն եւ զնպատակն նոցին
եւ մաղթեմք ի Միածին Փրկչէ առա-
տացուցանել ի Ձեզ զսէրն առ հայ-
րենի սրբաւայրս եւ յիշատակարանս
որք, աւաղ, կան այսօր յանշուք վե-
ճակի իբրեւ զայրի սղաւոր յամենայն
ուրեք: Իսկ ես, որ թեւակոխեմս գէպ
յարեւմուտս կենացս, զի՞նչ արեւօք
ինձ միթիթարութիւն սրտի եւ հոգւոյ
քան զվերացումն սրտի եւ տառապա-
նաց Սրբոյ Եկեղեցւոյ իմոյ, բարեւա-
լութիւն եւ բարգաւաճումն եւ բարօ-
րութիւն տառապեալ հօտիս, որ աւաղ
այնչափ ծանրացաւ եւ բազմապատ-
կեցաւ, որ առաւել քան զկար
մարդկային անհնարին դարձաւ, եթէ
զիսրայէլն այն վտարանդին եւ գեր-
եալ առցուք Մեզ օրհնակ, ապաքէն
ոչ առաւելու սուգ նորա ի Բաբե-
լոն քան զամս եթմանասուն. եթէ
օրհնակն համարեթեան Յովն ինձ
ի յուշ գայցէ, չէին նորա հարուածք
այն, զոր տեսի ես կատարեալն ընդ
իս, ընդ հայրենի աշխարհն մեր եւ
ընդ ապաքաղդ գաւազնս նորա: Այլ
սակայն ըստ Դաւթի Ես համբերե-
լով համբերի Տեառն եւ համբերից
մինչեւ հայեցէ յիս ի վշտացեալս եւ
ողորմեսցի ինձ ըստ մեծի ողորմու-

թեան իւրում, զի հաւատամ բոլորով
սրտիւ զի ոչ ի սպառ անտես առնէ:
Տէր զապքն մեր եւ զհայրենի աշխարհն
Յոյսն ապագայ պայծառ եւ փառաւոր
աւուրց միթիթաք զիս տակաւին ես
կամ մնամ իբրեւ զծերունին այն տա-
ճարին որ ակնկալէր Երկնային լու-
սոյն մեծաւ անձկանօք, որ ես եւ
ընկալաւ ի գիրկս իւր եւ զոհ սրբ-
ալի օրհնեաց զիւստումն ասելով՝
«արդ արձակեալ զճառայս քո, Տէր»,
ի խաղաղութիւն» Ապա եթէ կամք
Ամենակալին են թողուլ ինձ զաշ-
խարհս եւ կարեւր սրտիւ առ
կոչողն ընթալալ, եղիցին կամք
Տեառն օրհնեալ:

Աղօթեմ, հարգատաք իմ, աղօթեմ
ես, ի Փրկչին Յիսուս, որ պահեաց
զեկեղեցին իւր եւ զհօտն փոքրիկ
յայսքան դարս եւ ի ժամանակս հաս-
տատուն եւ յարտեալ, պահեցէ վերս
տին յամայր ածօք եւ ժամանակօք
ի նոյն անշարժութեան եւ յարտե-
ւութեան: Կաց՛ք, մտա՛քք եւ դուք,
փոքրիկ հօտ Հայոց աշխարհ Եւրոպոյ,
անփորձ եւ անտեսան ի յաջողութեան
եւ ի բարօրութեան մինչեւ ցօրն այ-
ցելութեան Տեառն եւ ի ձայն աւե-
տաւոր որ ասէ՝ «Արի՛ք, պահեալս եւ
տարազիր Հայք, ելէք եւ փութացա-
րուք ի հայրենի աշխարհ ձեր, զի ծագ-
եաց անդ լոյսն ազատութեան, փարա-
տեցաւ խաւարն, վերացաւ սուգն,
արի՛ք, եւ շինեցէք զաւերական եւ բը-
նակեցէք ի նոսա, աճեցէք եւ բազմա-
ցարուք եւ լցէք զերկիրն, զոր ես
Տէր Հարց Ձերոց» Եւ եղիցի
Ամէն:

ՄԿՐՏԻՉ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
Ի 10 Մայիսի 1905 աւի
եւ իստ տունս իս ՌՅՄԴ
Ի Հայրապետութեան մերում ժԲ ամի
յԱրարատեան Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի
Ի ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ
Թիւ 183

ՔՈՂԱՔԱԿՈՆ

ԱՐԱՐԻՈՑ ԱՊՍԱՄԲՈՒԹԻՆԸ

Արարիոյ կացութիւնը հետզհետեւ
աւելի ծանրակշիռ հանգամանք մը կը
ստանայ Սուլթանի եւ իր կրօնական
ու քաղաքական ազդեցութեանց ի
մասն: Նէճատի եւ Եթէնի ապստամ-
բութիւնը զէպի Հիճազ կը յառաջա-
նայ: Սահապի գրաւումը, Պէն-Սա-
ուտի վահագնան պետին եւ Եհնաի
միացումը ու նոր խալիֆէութեան
յայտարարումը անապին ապաւորու-
թիւն առաջ բերած են իսլամական

ՀՐԱԻԷՐ

Պուլկարահայոցս առաջնորդական
խնդրոյն Եկատմամբ կարծեաց փոխա-
նակութիւն ընելու եւ գործնական
քայլեր առնելու նպատակաւ, կը
հրաւիրուի վառնայի հայ հասարա-
կութիւնը վազը առաւօտ ներկայ
գտնուիլ եկեղեցւոյն մէջ, ուր, յետ
յաւարտման ժամերգութեանց, առե-
նախօսութիւններ պիտի ըլլան եւ ժո-
ղովորդի բազմանքը ու կամքը պի-
տի հարցուն ձեռք առնուիլք մի-
ջոցներու մասին:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐ

աշխարհին մէջ : Ամբողջ երկրագնդին վրայ տարածուող չորս 300 միլիոն իսլամ ժողովուրդներու կրօնամեծութիւնը սկսած է նոր գլոբալ թիւն մը մասնաւոր իրաւիքներով Մարդարէին ցեղէն յոփառակող թուրք Սուլթանութեան դէմ :

Հնդկաստանի, Չինաստանի, Աւստրալիայի, Ճապոնի եւ այլ տեղերու իսլամ գիւտականներու ու չէթներու մեծագոյն մասին կողմէ օրինաւոր կառավարիչներ ճանչցուի Մէքքէի Շէյխները որ իրօք Մուհամմէտի քերականն է : Մինչդեռ Սումատրան սուլթաններու ցեղեր մարգարէի սերունդին թշնամի ճանչցուած է դարձաւ սուլթ, հետեւաբար հակաթիւքական զգացումները գերազգրտուած են մանաւանդ այս միջոցին, յորում մէկ կողմէ Արաբներու ազատամբութիւնը կը ծաւալի եւ միւս կողմէ Անգլիոյ հպատակ չորս 120 միլիոն իսլամներու իւրեաները Սուլթանին յափշտակել մը ըլլաւ կը փաստեն եւ Մէքքէի Շէյխներն օրինաւոր խաթիֆայութիւնը կը յայտարարեն : Եւրոպական հունգէս մը կըսէ թէ Դրան ասիական կայսրութիւնը անոր եւրոպական մասին վիճակին եւթարկուելու մօտ է :

Այսօր կը հաւաստուի թէ ապստամբները 130000 ի կը համարեն եւ անոնց թիւը աւելնալու վրայ է : Զօգնու համար զրկուած թուրք զօրքերէն 28 վաշտ թշնամիին կողմէ անցան, Սուրէնէն զրկուած զինուորները մերձեցին իրենց կրօնակիցներուն վրայ զենք արձակել եւ իրենց թշնամիները չը վճարուելուն պատճառաւ փախան ու հաղարկուողներով մտնի Անգլիական հողը անցան : Ասոց ուստի ճարելու համար տեղական կառավարութիւնը ամբողջացաւ հանգանակութիւն ընելու Անգլիացի կառավարիչը զանոնք նաեւ զննելով Բորի—Սաի տեղափոխեց : հոս ալ անոնք ապրուստի միջոցներէ զուրկ, կերելայ թէ բիրէա կամ Արշիպեղագոս պիտի վերադառնան : Վերջերս Ֆէնչի փաշային հրամանին տակ քանի մը վաշտ նկատեցին եւ Անաստուցի զինուորները համալրեց յաջողեցաւ Դուռը, Բայց ասոնց ալ վիճակը կասկածելի է, հաւանականաբար մահուան դատապարտուած : որովհետեւ թէ թշնամիին ուժը չեն կրնար հակակշռել եւ թէ Արաբիոյ կլիմային չեն դիմանար : Ապստամբները արդէն սկսած են խառնալու Մէքքէի ու Մէսինի վրայ : Կը հարցուի թէ ինչ միջոցներով Սուլթանը պիտի կրնայ նշմանի մայրաքաղաքը ապստամբներէն հոս առնել եւ Մէքքէի ու Մէսինի սրբազան քաղաքները պաշտպանել : Կըսուի թէ որոշուած է 100000 զօրք զրկել նշման եւ Հիճազ այլ նպատակաւ : Բայց թէ՛ Անաստուցի եւ թէ Մակեդոնացի զօրքերը արդէն կը մերժեն Սկարիա եւ թալ : Եթէ երթալ սեղեն իսկ փախադրութեան եւ պարտնաւորման միջոցներ կը պակսին Դրան : Իսկ կլիման այս ամառ եղանակին մէջ բնաւ չը նպաստէր այդ զինուորներուն : ուստի հարկ կը ըլլայ սպասել յառաջիկայ աշնան : Բայց մինչեւ այն առնին ապստամբները հաւանաբար գրուած կրնան ըլլալ սրբազան քաղաքները :

Երկրորդ—Քէօկի եւ Բ. Դրան մէջ տիրող վրդովումը սքողելու համար ըլլալ կը կարծուի վերջին այն լուրը թէ վերադարձող մը կը գտնուի ըլլալ ապստամբներու եւ թուրք կառավարութեան միջեւ : Երեկ ստացուած

հեռագիրը այս լուրը չը հաստատուի զատ ապստամբութեան վիճակն նոյնն է կըսէր : Եւ ընդհանրապէս չը կարծուի թէ Սուլթանի բաղադրական դիմումներէն ու խոստումներէն խաբուին ապստամբութեան պարագլուխները : Եթէ այդպէս ալ ըլլայ այսօր, կրկին մօտ ապագայի մէջ կը սպասուի արարական մեծագոյն շարժում մը : քանի որ արար ցեղերու զարթոնումը սկսած է եւ արարական պետութեան վերապահումը միջոցաւ յեղափոխական ուժի կողմէ կողմակերպութեան մը կողմէ : Եւ քանի որ խաթիֆայութիւնը օսմանսան յափշտակել Սուլթանին թէ խելով Մարգարէին օրինաւոր մահադրոշներէ միտն յանձնելու գաղափարը տարածուած է այլեւս ամբողջ իսլամական աշխարհին մէջ :

ԽՈՍՏՄԱՆԻՑ ԱՊԱԳՍՅ

(Շար. նախորդ. թուէն)

Ե

Մեր անդամակի շարժումներն եւ խորտուներն ծայր տալ սկսած էին. թէ ինչ էին անոնք. անցողակի մի քանին յիշենք :

Գաւառի մէջ միտցեալ ընկ. կողմունք զրկուած անամէջ տեսչի մը (ըստ իւր կանխաւ հաղորդած փառատենցիկ հրամանին) նստեալ Վերայ իշոյ եւ աւանակի երգերով եւ դրօշակալով թափօրով մուտքը, անմտօրէն մեկնուած էր, իբր մուտք Հայոց Սպարապետին ի . . . Ուրիշ տեղ մ'ալ Յարութիւն Վեհապետանի յետնորդներու թիւադրութեամբ իշոյ կաւատ կեղծ ծէրտէր մը Զինակեր մահուամբ ընկերութեան մը գոյութեան մասնութիւնը, անպիսի Երբպետեան եւ Գուրագոյնանի մը հանած ճիւղ մինչեւ Բ. Դուռը շանթորտումներու հոշակ կանչէր, եւ բուն երկրին ալ իբրեւ թէ ոտքի ելած յեղափոխուած լինէր : Մինչդեռ բացարձակ իսկութիւնը «Անտարքերութեան խռոցն էր» ու կարճապահներ երկրին ամբողջութեանը մէջ : Մեր այս անկարեւոր շարժումները զրգուցին ջիւղերն եւ Դուռն ալ իրեն եղած արտաքին թեւադրութեանց տակ սկսաւ ճնշել քաղաքականութեան մը հետեւի, որ ապա հետզհետէ մեղ համար դարձան շինչ ազդակ մը :

Համիտ միշտ իւր աւագանին գլուխը ժողոված մեր այս անկարեւոր շարժումներն խոչարացոյցով կը դիտէր եւ գաւառներու վալիներուն բուն հրամաններ կուտար ամեն խոստութիւն եւ հալածանքի գործը ընել մեղ հանգէպ : Գաւառներու վալիներն բան չէին տեսներ ու հասկնար : Հայերը բարի հպատակներ էին եւ հաղանդ փառնախնդ : Վալիներն սկսան իրենց գաւառներու իստիք մեկնելու (վարչական ժողով) հայ անդամներուն վրայ մեղմ սեղծութիւններ տակ զննութիւններ կուտար, եւ որովհետեւ առհասարակ ամեն տեղ թուրքի սահահայր մարդիկ եղած են հայոց կողմանէ վարչային ժողովոյ անդամներն, ատենք ալ կուրծքերին մէկ նշան կախելու եւ թաղերուն մէջ հպարտանալու եւ քաղաքին մէջ թեւեւին սոնքած պրտակու տղայամուտեմամբ զուրկուտային իրենց պարտիկ եւ պարտապարտութեան միտք մը յղանալու փա

շային խելացի պատասխան մը տալ սկսեցին եւ նշան մը վառակելու տեսչով : Ինչ ընէին, բան մը չը կար մէջտեղը որ տեսչիկն եւ ոչ ալ գործող երիտասարդութիւնը թոյլ կուտար իրեն այդ կարգի մարդոց, մարդու տեղ դնել ու բան մը հաղորդել որով հայ էֆենտիները աշխարհին ուղղեցին հայ գաւառներու բուն վրայ, որոնք դրսէն եկած էին եւ կամ իրենց վրայ շատ խօսել կուտային : Բայց զարմանալի բան, ամեն քաղաքի այդ գաւառարկը կարծես խօսքերնին մէկ ըրած սա պատասխանները տուին :

«Մեր զարգացումն մէջ մէկ երկու գաւառներ կան չենք գիտեր ասոնք ինչ բանի կը ծառայեն, երբ, մարտաւարութիւն եւ այն դասեր կուտան. մենք զինուոր չի պիտի ըլլանք ինչու պարագ առական կանանց այդ մարդիկը, Դասատու մ'ալ լրագրութեան մէջ մեզի կը ծաղիւ եւն ասոնք լաւ մարդիկ չեն երեւար մեր աշխարհ, այստեղեքն հեռացուին գէշ չըլլալ եւն : Եւսինչն ալ ամեն գործի կը խառնուի, կուզէ որ իր խօսքը քալեն : Եւ այսպէսով հալածանքը սկսաւ նախ ուղղակի ամեն գաւառի խելոք գաւառներէն, մինչդեռ ատենցիկ շատերը իսկապէս խելոք էին ամեն բանով եւ անտեղեկ ոչ մի բանէ. զի շատ քիչեր կային որ կրցած էին տեղական ընկերութեան հետ յարաբերութիւն ու մտնութիւն ունենալ եւ ընդհ. գործին մասնակցել :

Այս օրերուն մէջ տրաքեցան Պաղատին անապատներն իրենց վանք ողջին պատերը եւ դուռն թափեցան 40,000 պատկառելի ոսկիներու գումար պարտքը :

«Ազգը չէն մնայ կուտայ» ըսուեցաւ եւ Կ. Պոլսոյ Ազգ. կեդրոնական վարչութիւնը յիմարութիւն ունեցաւ լաւ : յախմայս որոշուեալ որ գաւառացի հայերուն զինուորական տրոց վրայ 3 սկան զը, աւելնան որով 23 տարեկան վճարուի լինայ այդ պարտքը եւ գանձուին ալ յանձնուեցաւ կառավարութեան «ազուէսը հանոցին դրան պահպան կարգելու նման» : Իրան հետ կարգադրութիւններ եւս իրան եւս դուռը սրբաթաղ ընդունեց :

Այդ տարեկան մէջ գաւառացիք 27 ու կէս զը. կը վճարէին զինուորական տուրքի համար, 30 ու կէս ի բարձրացաւ Յովակիմ Աննայի թոռանը սիրոյն ու ձայն չը հանեցին : Դուռը նկատեց այս ոչխարային լուծութիւնը եւ անթիւն օգտուել ըսելով թշուառ գաւառացոց զինուորական տուրքը 41 զը. ի բարձրացուցուց «ես ալ պարտքեր ունիմ ըսելով» : Եւ ազգային կեդրոնական վարչութեանը մէկ յիմար որոշմանը հետեւանօք գաւառացի հայը սկսաւ այն օրէն ի վեր ամէն տարի 65 հազար ոսկիէն աւելի տուրք մը վճարել եւ ըստ տարուան մէջ վճարեց 1,300,000 ոսկի չորս 30 միլիոն ֆրանկ : (Տաճկահայ զինուորական տուրք վճարողներու թիւը կըրճատելով, ամենապարկեշտ ներառելով թիւերը մը կը հաշուենք 500,000 մարդ տարին 13 զը. աւելին կըրճ 65 հազար ոսկի. 20 տարին կըրճ 1,300,000 ոսկի, բաղադրեալ տոկոսով մէկ ու կէս միլիոն ոսկի) : Ազգը այս պատկառելի գումարէն կը զրկուի ամէն տարի եւ պարտքն ալ անդին անվճար եւ զիջուած կը մնայ : Թէեւ դուռը մէկ երկու անգամ ամենաշնչին գումարներ նետեց Պատրիարքարանի երեսին եւ երբ օր մը Պատրիարքարանէն այդ հաշուէն դրամ

պահանջուեցաւ, Դուռը սա բանաւոր պատասխանը տուաւ :

—Վանքին կալուածները եւ ուստաւորներէ տարեկան հատոյթ վանքին առատօրէն կը բաւեն : Կեցէք անտեսեցէք եւ մտցէք ձեր ազալական երօղանքները, զի մենք գիտենք թէ այդ դրամը անտեսելով ինչ բանի պիտի յատկացնէք եւն :

Ազգը ամէն տարի հրապարակաւ գրեթէ մէկուկէս միլիոն կը կողպուի եւ ո'ւէ է ձայն հանող չկայ, իսկ անդին իր փրկութեան գործին համար իբր դրամ կուտուի խելոք հասնողն ու չը հասնողը խօսքի կը խառնուին, մէջ կը նետուին եւ կուրդիլոսի սրտատուքներով Ազգը կը խղճան :

Ազգը խղճացողներ, ուր էիք Երբ գաւառացի հայուն 27 ու կէս զը. 41 զը. ի բարձրացաւ : Յեղափոխութիւնը այժմ այդ տուրքը շնչել կը փորձէ սարօքն հանդերձ :

Գ.

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՀԱՅԵՐԸ

ԲԷՐՈՍԵՆՆԵՆ

Այս քաղաքի հայութիւնը մեծաւ մասամբ նոր գողթականներէ կը բաղկանայ : Եւ հոն վառ կը մնայ տակաւն աղագային զգացումը բաղդատմամբ Ռուսներէ շատ մը ուրիշ գաղաքներուն : Քէօսուի հայութիւնը եկեղեցիին կից նախակրթարան մը ունի զոր պարտաւորեալ է երկրին կըրթական օրէնքին համապատասխան ուղղութեամբ եւ ծրագրով վարել : Ըստ այդ օրէնքին 12 տարեկանէ վեր տղայք չեն կարող յաճախել նախակրթարան, նաեւ օրէնքը չը թոյլատրէ որ 7 տարեկանէն փոքրիկները վարժարան ընդունուին : հետեւաբար հայ տղայ մը միմիայն 4 տարի կրնայ այդ ազգ. հաստատութիւնը յաճախել, ուր աւելի Ռուսներէնով գրադիլ պարտաւոր է ըստ պետական ծրագրին, այս պատճառաւ հայ տղան շատ տկար կը մնայ իր մայրենին լեզուին եւ աղագային ուսումնարան մէջ, եւ հետզհետէ, տարիներու ընթացքին, ազգ. վարժարանին մէջ իր ուսած մի քիչ հայերէնն ալ կը կորսնցնէ :

Իրաց այս վիճակին դարման մը տանելու բաղձանքով, ոմանք խորհած են Ազգային Մանկապարտէզ մը հաստատել, ուր ընդունուին հինգէն մինչեւ եօթը տարեկան փոքրիկներ, որոնք դոնէ այդ մանկապարտէզի շրջանին մէջ պիտի կրնան հայերէն լսել ու հասկնալ եւ թերեւս քիչ մըն ալ կարողալ, որով պատրաստուած պիտի ըլլան Ազգ. նախակրթարանի համար, ուր այս անգամ 4 տարեկան շրջանին մէջ կարեւոր պիտի ըլլայ անոնց սովորեցնել բաւական հիմնական կերպով հայերէն եւ ուրիշ ազգ. ուսումներ :

Ազգ. Մանկապարտէզ հաստատելու այս գաղափարը թէեւ առայժմ թոյլ կերպով մէջ տեղ նետուած է, բայց կը սպասուի որ տեղ ոյն երկուսը հարկութիւնը սկսի ուժ տալ այս մտային եւ իրականացնել Մանկապարտէզին հաստատումը, որով միայն արդիւնաւոր պիտի կրնայ ըլլալ արդի նախակրթարանն ալ :

Աւելորդ չէ յիշել թէ Մանկապարտէզի մը հաստատումը եւ շարունակութիւնը ներկայիս բնաւ չը պիտի ըլլայ Թաղականութեան կամ Հողաբարձութեան ուսին, որով

հետև այդ փոքրիկներու ծնողներէն ստացուելիք փոքր ամսավճարները բաւական կըլլան ծախքին մեծագոյն մասը գոցելու : Այս կըսենք փորձառուներու աշխատողներու հետ : Սակայն զանազան պատճառներով զանազան ժամանակներու Մանկավարժներու ելևաժողովը :

Արդ, այդ կարեւոր հաստատութիւնը ունենալու համար այսօր պէտք եղածը ուրիշ բան չէ բայց եթէ մէկ քանի եռանդուն երիտասարդներու նախաձեռնակ լինելը, որուն կը հաւատանք թէ ուժ կուտայ տեղւոյն քահանայն եւ կաջակցի ու գործութիւններ կընծայէ թաղ. խորհուրդը եւ : Զըմոռանք ըսել թէ մեծագոյն դեր մըն ալ կը սպասուի արիւններէ ու վարձացած օրերէնէն որոնց կարապետով պէտք է հանդիսանայ Արթ. Տ. Արքեպիսկոպոս հայրը, որ արդէն իր ծանուցումներուն մէջ մանկավարժներէ պէտքը զգացնել տալ ըսկընած է եւ որ կը սպասուի թէ խօսքը գործի վերածելու ջանասիրութիւնը պիտի ունենայ ընդ փոքր :

ԹՈՒԼՁԱ

Շուրջ տարի է մը ի վեր այդ քաղաքի հայ եկեղեցւոյն մէջ պաշտօնավարող Տէր Յովակիմ քնն. Յովակիմեանը վախճանեցաւ մայիս 2 ին գիշերը : Ծնողքն թաղ. խորհուրդին հրաւերով Պապատողէն Տէր Արթուրով քնն. թորոսեան եւ Սուլինայէն Տէր Ռաջատուր քնն. խաչատուրեան թուղթաբերով օծման եւ յուղարկաւորութեան արարողութիւնները կատարեցին : Որուն մասնակցեցաւ նաեւ տեղւոյն ուսմէն քահանայներէն մին : Աւարտողութեանց ամբողջ ընթացքին ներկայ գտնուեցաւ թուղթաբեր Տէր Յովակիմը երկուսն իր վերջին յարգանքը մատուցանելու հանգուցեալին որ հազիւ 48 տարեկան կարծատեւ հիւանդութեամբ մը կընքեց իւր մահկանացուն, երկու սնչափահաս մանչ զաւակներ որը ձգելով : Կը կարծուի թէ ընտանեկան անտանելի վիշտէ մը ընկճուած ըլլայ այդ

խեղճ քահանայն որ հեղուծեան եւ պարկեշտութեան տիպար մը կը ներկայացնէ :

ՄԻԼԻՍԴՐԵԻ ՈՐԱՅԻՆԱՅԻՐԸ

Միլիարդի որբախնամ Յանձնարումը մեզ զրկած է հրատարակութեան խնդրանք իր միամեայ մանրամասն հաշուեցուցակը պաշտօնական նամակաւ մը, որով շնորհակալութիւն կը յայտնէ գերատան Տիկին Ե. Տիար Յակոբեանի որոնք փոքր վարձքով մըլ. յաճած են ներկայացուցած մը տալ եւ կողմիկ գումար մը շահ արտադրել Որբախնամին :

Գալով միամեայ հաշուեցուցակին, զայն կամփոփենք այսպէս .

ՄՈՒՏՔ	
Նուերատուութիւններէ	60. 30
Թատեր. ներկայացումէ	346. 50
	406. 80
ԵԼՔ	
Պատրիարքին զրկուած	251. 50
Դրամը զրկելու ծախք	7. 25
Թատերական ծախքեր	65. 20
Յակոբեանի վճարուած	80.
Մանր ծախքեր	1. 60
պատրաստ դրամ	1. 25
	406. 80

Այս առթիւ խորհուրդ կուտանք ազգային ու բարեգործական հաստատութեանց վարիչ մարմիններուն որ շատ շուտով չըլլան հրապարակային շնորհակալութիւններ յայտնելու մէջ եւ քիչ մըն ալ խնայեն տեղական թերթերու նեղ սիւնակներուն :

ՀԱՆԳԱՆԱԼՈՒԹԻՒՆ

Անցած հոկտեմբերի ամսուն մէջ Արթ. Տէր Յովակիմ Դարբասեան հայրը մէկ շարքով շարունակ յետեւով զարգացական տուրքեր հաւաքեց Դանուրի եղբորը գտնուող գիւղերու խանութպան յարգող ազգայիններէն : Սուրբ Զատիկէն ետքն ալ Հոգաբարձութեան խնդրանքը համաձայն

Քուրորդանարի ամբողջ պիւլները չըրջեցաւ, եւ բաւական դժուար աշխատութեանց ենթարկուած դատարար բաժանարարներ, որոնցմէ նոր զարգացական տուրքեր եւ թէ՛ ուրիշ յետեւալ պարտքերն եւս հաւաքելով, արուած ընկալողներուն համաձայն գոյացած գումարը ամբողջովին յանձնեց Հոգաբարձութեան :

Ուստի Հոգաբարձութիւնն պարտանձին կը համարի հրապարակաւ յայտնել իր սրտաւելին շնորհակալքը Արթ. Տ. Դարբասեան հօր՝ որ իր անձնական շահը առանց ի նկատի առնելու, ամենայն եռանդով կ'աշխատի վարձարաններուն օգտին համար. նոյնպէս ջերմալին շնորհակալութիւն այն ազնիւ խանութպաններուն՝ որոնք օրհաջօժար նուիրած են ու կը նուիրեն միշտ իրենց լուծանքը ազգ. մանկուոյն դաստիարակութեան գործին :

Ի դիմաց ազգ. երկ. վարձ. հոգաբարձութեան	
Ատենապար	Ատենապես
Ա. Սարգիսեան	Օ. Ս. Փափագեան
1905 մայիս 8	
Սիւրսդրէ	

Կ Ո Վ Կ Ա Ս

«Հաւատ»ի գործակալութիւնը հետեւալ հեռագիրը կը հաղորդէ Բեդեքապուրէի Մայիս 25 թուականաւ .

«Նախիջեւանի մէջ (Երևանի գաւառ) ուսման կրող երկու հայեր ձերբակալուեցան երէկ, Այսօր ամբողջ քաղաքին մէջ հրացանաձգութիւն մը լսուեցաւ : Ապստամբները հրդեհեցին խանութները եւ կեդրոնական շուկան (՝) : Անմիջապէս զօրք խնդրուեցաւ :

«Պաշտօնի կառավարիչը սպաննողը ձերբակալուեցաւ Խալիսովի

գործարանին մէջ : Սպանութիւնը կը շարունակուի » :

«Անգլիկներ» ի գործակալութեան եւ մայիս 25 թուոյ Բեդեքապուրէի հետեւալ կը հաղորդուի .

«Երևանէն հասնող հեռագրի մը համաձայն, այսօր հրդեհէն ձայներ կը լսուին ամբողջ քաղաքին մէջ : Յեղափոխականները կրակ տուած են կեդրոնական շուկայի խանութներուն եւ զինւորներ կ'անջուռն են » :

Այս հեռագրումըրերը ուսումնական հայտեաց աղբիւրներէ պո. նուած ըլլալ կը կարծենք, մանաւանդ երբ նկատենք թէ հայերը չեն աշխատել շուկան ու խանութները սրտեք գրեթէ միայն հայերու կը պատկանին :

Տեքստը նորագոյն լուրը Դ. Լ. Յին մէջ :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պատրիարքարանի կողմէ վերջերս Պուլկարիոյ պատր. փոխանորդ կարգուող Տ. Յովանքէն Մանդակունին որ արդէն Մարտիկա կը գտնուէր տեղւոյն Հոգաբարձութեան կողմէ մնալուն Հովիւ ընտրուելու և Պատրիարքարանէն՝ վաւերացուելու է : Հետեւաւոր յիշեալ քահանային իւր պատր. փոխանորդ Պուլկարիա գալը այլեւս շուրջ ինկած է : —Պոզոս փաշա Նուպարէ վերջ Տ. Աղէքսանդր Մանթաշեան եւ մեծ գումար մը յատկացուցած է առեւտրական վարժարան մը հաստատելու :

Մեր ազգի քաղաքական ներկայ աննպաստ վիճակին մէջ, մեր երիտասարդներու առջեւ գրեթէ միայն վաճառականական

ԱՐԺՈՒՐ ԱՐԺՈՒՐԵԱՆ

ԿԱՐՄԻՐ ԺԱՄՈՒՏ

(Շար. նախորդ քիւնէն)

Ը

Բանի մը օր վերջը գործը հարցաքննիչ դատաւորին յանձնուեցաւ, եւ անկէ Արքատանիք տեսնին : Բանտարկուեցին ամիս մը վերջը, Հայրապետ էֆէնտին կը ստանար իր ամբաստանագիրը, որ շատ ծանր երեւցաւ : Պիտի ներկայանար դատարանին :

Կը զգար թէ ալ ջանջախուած կործանուած մարդն էր : Թէեւ երկու փաստարան նշանակեց, բայց անպարտ արձակման յոյսը չուէր : Երբեմն լսած էր թէ քաղաքական գետերու մէջ արդարութիւն չի փնտռուի : Անշուշտ հայկական տաղանդի միջոցին այդ ճշմարտութիւնը ինչպէս ուրիշներուն նոյն եւ իրեն համար անգամ մը եւս պիտի հաստատուէր :

Սրտաբեկ եւ յուսահատ, միայնութեամբ մէջ ինքնիշխան կը հարցնէր թէ՛ «Ես ի՞նչ մենք մեզք գործած եմ, որ Աստուած ինծի այս պատիժը կուտայ » : Կը պրպտէր իր կեանքը ու չէր

գտնիր իր իրզը վրդովող մեծ յանցանք մը : Եւս հերիքէր : —Հրաման էք, էֆէնտի, պատառնեցաւ այդ խուզարկումին մէջ, օրին մէկը, մշուշապատ քողի մը տակէն աչքին դէմք մը փորձանք կը գտնէ, խօսք մտրկ չընեն երեւցաւ, զոր յիշել թուեցաւ : Այդ յիշատակը վառելու փորձ մը ըրաւ : Բայց գէմը չէր անհետանալ : Հետզհետէ որոշ կերպարանք գին : Ալ չի տարուկուսիր : Մահմադականներէ մը կ'անէր : Այդ մեծ քիթը, երկայն ծնոտը, անմպիտ դէմքը, սեփ սեւ մորուքը, կուգային իր աչքերուն առջեւ կը անկուէին : Ու հաւատալ իր ընդդիմադրական ջանքերուն, միտքը կը թռչէր անդին՝ իր թաղը : Ամբան գով կիրաւի մըն է . թաղական խորհրդարանին մէջ կը գտնուի . Հայաստանէն եկած պանդուխտ տէրտէր մը իր առջեւն է : Ահա ինքը ձեռքը վերցուցած, կը վազէ Աստուծոյ սպասուորին վրայ : « Մօ » կանուանէ օճեալը . առանց ուրիշներուն միջամտութեանը պիտի ծնէ, պիտի բղկտէ Բերեւտանի պաշտօնին : Ահա նա՛ տրտմախաբիք դէմքը կը սկսի աչքէն անհետանալ : Ալ զանիկայ չի տեսնիր : Ի՞նչ եղաւ : Մօ, նորէն կը յիշէ : Երակ կարած . Պատրիարքարանը կը գրուէր : Հալածելու կուտայ անոք, անօգնական իղձամ աշխարհներուն գէշը կը խառնուէր : Ու կը յիշէ, կը յիշէ : Օրա-գիրները կը կարգայ ահա . էնկիւրիի գատաւտանին արձանագրութիւնները կը կարգայ : Դա-հայը : Ներկայացաւ խորտաբար : Միջոցը նա-տապարտեաներուն մէջ տէրտէրի մը անունին խաղանական հրամանին հաղանդելով, օճապարձ-Օգնանորդ էֆէնտին կը հարցնէ . « Ես հոս մէկ ետեպից տէրտէր մը եկաւ նէ, ան է

գտնիր իր իրզը վրդովող մեծ յանցանք մը : Եւս հերիքէր : —Հրաման էք, էֆէնտի, պատառնեցաւ այդ խուզարկումին մէջ, օրին մէկը, մշուշապատ քողի մը տակէն աչքին դէմք մը փորձանք կը գտնէ, խօսք մտրկ չընեն երեւցաւ, զոր յիշել թուեցաւ : Այդ յիշատակը վառելու փորձ մը ըրաւ : Բայց գէմը չէր անհետանալ : Հետզհետէ որոշ կերպարանք գին : Ալ չի տարուկուսիր : Մահմադականներէ մը կ'անէր : Այդ մեծ քիթը, երկայն ծնոտը, անմպիտ դէմքը, սեփ սեւ մորուքը, կուգային իր աչքերուն առջեւ կը անկուէին : Ու հաւատալ իր ընդդիմադրական ջանքերուն, միտքը կը թռչէր անդին՝ իր թաղը : Ամբան գով կիրաւի մըն է . թաղական խորհրդարանին մէջ կը գտնուի . Հայաստանէն եկած պանդուխտ տէրտէր մը իր առջեւն է : Ահա ինքը ձեռքը վերցուցած, կը վազէ Աստուծոյ սպասուորին վրայ : « Մօ » կանուանէ օճեալը . առանց ուրիշներուն միջամտութեանը պիտի ծնէ, պիտի բղկտէ Բերեւտանի պաշտօնին : Ահա նա՛ տրտմախաբիք դէմքը կը սկսի աչքէն անհետանալ : Ալ զանիկայ չի տեսնիր : Ի՞նչ եղաւ : Մօ, նորէն կը յիշէ : Երակ կարած . Պատրիարքարանը կը գրուէր : Հալածելու կուտայ անոք, անօգնական իղձամ աշխարհներուն գէշը կը խառնուէր : Ու կը յիշէ, կը յիշէ : Օրա-գիրները կը կարգայ ահա . էնկիւրիի գատաւտանին արձանագրութիւնները կը կարգայ : Դա-հայը : Ներկայացաւ խորտաբար : Միջոցը նա-տապարտեաներուն մէջ տէրտէրի մը անունին խաղանական հրամանին հաղանդելով, օճապարձ-Օգնանորդ էֆէնտին կը հարցնէ . « Ես հոս մէկ ետեպից տէրտէր մը եկաւ նէ, ան է

գտնիր իր իրզը վրդովող մեծ յանցանք մը : Եւս հերիքէր : —Հրաման էք, էֆէնտի, պատառնեցաւ այդ խուզարկումին մէջ, օրին մէկը, մշուշապատ քողի մը տակէն աչքին դէմք մը փորձանք կը գտնէ, խօսք մտրկ չընեն երեւցաւ, զոր յիշել թուեցաւ : Այդ յիշատակը վառելու փորձ մը ըրաւ : Բայց գէմը չէր անհետանալ : Հետզհետէ որոշ կերպարանք գին : Ալ չի տարուկուսիր : Մահմադականներէ մը կ'անէր : Այդ մեծ քիթը, երկայն ծնոտը, անմպիտ դէմքը, սեփ սեւ մորուքը, կուգային իր աչքերուն առջեւ կը անկուէին : Ու հաւատալ իր ընդդիմադրական ջանքերուն, միտքը կը թռչէր անդին՝ իր թաղը : Ամբան գով կիրաւի մըն է . թաղական խորհրդարանին մէջ կը գտնուի . Հայաստանէն եկած պանդուխտ տէրտէր մը իր առջեւն է : Ահա ինքը ձեռքը վերցուցած, կը վազէ Աստուծոյ սպասուորին վրայ : « Մօ » կանուանէ օճեալը . առանց ուրիշներուն միջամտութեանը պիտի ծնէ, պիտի բղկտէ Բերեւտանի պաշտօնին : Ահա նա՛ տրտմախաբիք դէմքը կը սկսի աչքէն անհետանալ : Ալ զանիկայ չի տեսնիր : Ի՞նչ եղաւ : Մօ, նորէն կը յիշէ : Երակ կարած . Պատրիարքարանը կը գրուէր : Հալածելու կուտայ անոք, անօգնական իղձամ աշխարհներուն գէշը կը խառնուէր : Ու կը յիշէ, կը յիշէ : Օրա-գիրները կը կարգայ ահա . էնկիւրիի գատաւտանին արձանագրութիւնները կը կարգայ : Դա-հայը : Ներկայացաւ խորտաբար : Միջոցը նա-տապարտեաներուն մէջ տէրտէրի մը անունին խաղանական հրամանին հաղանդելով, օճապարձ-Օգնանորդ էֆէնտին կը հարցնէ . « Ես հոս մէկ ետեպից տէրտէր մը եկաւ նէ, ան է

Այս յիշատակները կը ցնցեն, կը խոտմեն հո- ունեցած վախուն՝ նախատած, հալածած էր Քրիստոսի հաւատարիմ ծառան, եւ անոր ցը- կիանա աքսորմանը պատճառ եղած : Եւ Աստու- լած ալ իր պատիժը կուտար : Ալ յուզուած թույցած տկարացած «մեղայ», Տէր «մեղայ» կը գոչէ սրտին խորէն : Զղջումը իր սիրտը կը հանդարտեցնէ : Կը սկսի ուխտեր ընել . բան- տէն աղատուելուն՝ իր՝ մեղքը պիտի քաւէ տէր- տէրը փրկել տալով : Ու վստահօրէն Աստուծոյ գթութեամբ սպա- լինեցաւ :

Փատարանին առջեւ վախճալով էֆէնտին ի- րայցնէ վառ հանդիմանքաւ : Կըմտնէր թէ իր անձին մէջ իր ցեղն էր որ քրիստոնեայն եւ իրաւ աշխարհներուն գէշը կը խառնուէր : Զար- արեւելը կը կարգայ ահա . էնկիւրիի գատաւտանին արձանագրութիւնները կը կարգայ : Դա- հայը : Ներկայացաւ խորտաբար : Միջոցը նա- տապարտեաներուն մէջ տէրտէրի մը անունին խաղանական հրամանին հաղանդելով, օճապարձ-Օգնանորդ էֆէնտին կը հարցնէ . « Ես հոս մէկ ետեպից տէրտէր մը եկաւ նէ, ան է

(Շարունակելի)

ասպարէզին բաց ըլլալը նկատե-
լով, յիշեալ մեծահարուստ հայե-
րը շատ նպատակաւորօրէն գործ
մը կը կատարեն առեւտրական
վարժարաններ հաստատելով :

— Երեսուցէի վանքին ելեմը-
տից նախկին տեսուչ Ղեւոնդ վրդ-
Պօլիս կը գտնուի և հրաւիրուած
է հաշիւները Պատրիարքարան
ներկայացնել :

— Միկրտիչ Վ. Աղաւնուհի Ե-
գիպոսի առաջնորդը ընտրուած
ըլլալով, Պատրիարքարանէն վա-
ւերացուած է :

— Կարնոյ առաջնորդ Ջաւէն վրդ-
և Արաբկերի առաջնորդ Սմբատ
վրդ. եպիսկոպոսացման վկայա-
գիր ստանալով, արտօնուած են
ձեռնադրուելու համար Էջմիա-
ծին մեկնելու :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Տ Ա Խ Ի Լ Ի Է

Վարնատա սաքին օլան էճնէ-
պի թապաւարըն՝ Սէրպիւրը-
լարտան մատա, մէնսուպ օլարդ-
լարը տէօլլէթտէն եախօտ դօն-
սօլոստան ետլէրինտէ եա բա-
սաբօրթ վէ եա իգամէթ թէս-
քէրէսի պուլընմատըգճա 1897տէ
նէշր օլընան գանուէն մուճէպին-
ճէ, բօլիսիա թարափընտան Պուլ-
կարիտան իխրաճ օլընաճագ-
լարը շէհրիմիզ բօլիս նաշար
նիկի իլան իթմիշ տիր :

Իշպու իլան պաշլըճա թիւր-
քիւրը միլլէթտաշլարըմըզը էն-
տիշէյէ իլգա իթմիշ տիր : Մա-
լիւմ օլտըզը իւզրէ, գըրկընլար-
տան հայաթլարընը գուրթար-
մագ իշիւն պիւա բասաբօրթ Պուլ-
կարիտա իլթիճա իտէն պիւլէր-
ճէ Էրմէնիլէր պու կիւնէ գատար
սէֆիլ վէ մագտուր հալտէ պու
թարափլարտա գալմայա մէճ-
պուր օլուպ նափագալարընը
զօր թէտարիգ իթմէքտէ
օլարագ, թիւրք բասաբօրթը ալ-
մայա տախի մէզուէն օլմատըզլա
րը իշիւն զարուէթտէ գալմըշ-
լարտըր :

Շու հալտէ ինսանքէրվէրանէ
սուրէթտէ պիլիմ մուհաճիլէրի
Պուլկարիտա գապուլ իտէն հիւ-
քիւմէթին վիճտանը հիշ պիր
վագըթ անլէրի թէքրար թիւր-
իայա Խօլլամայա բաղի օլմայա-
ճագ զանն իտէրիզ, Ջաթէն
քէնտի արզուզարը իլէ կիտէն-
լէր թիւրք իտքէլէրինտէն կէ-
րի չէվիլիլմէքտէ տիրլէր, իգա-
մէթ թէսքէրէսի ալմագ իշիւն
իտէ շէհրիմիզ թիւրք թիւճար
վէքիւլթիճանէսի 7-8 սէնէլիք
վէրկիլէր թալէպ իթմէքտէ օլ-
տըզընտան՝ եէվիլիլէ նափագա-
սընտան աճիլ օլանլար օ՝ թէզ
քէրէի տախի ալմայաճագլար :
Պու խուսուսաթ հագընտա
հիւքիւմէթէ իլգահաթ վէրմէք
վէ ֆագիր միլլէթտաշլարըմըզը
մէզքիւր մէճպուրիլթտէն աղա-

տէ գըլմագ պապընտա թագ, Խոր-
հուրդ իգթիպա իտէն միւրաճա-
թը իճրայա վագիթտար տըր
զանն իտէրիզ :

— Ֆէլս. Բրէնս Ֆէրտինանտ մա-
յիս 22 տէ Պէրլինէ եէթիշուպ,
Իմրէրաթօր թարափընտան օ-
թէլ Գօնիլինանթալա տալթթ օ-
լընմըշ տըր : Բրէնս հաղթթիւ-
րի ալման վէլիւհաթըն իգտիվա-
ճընը այն ա զիշնէթիւտէ հաղըր
պուլընաճագ տըր :

Բ Ո Ւ Ս Ի Ա

ԿՈՎԿԱՍՏԱՏԱ ԳՐԻԿԸՆ ՏԷՎԱՄ
Ի Տ Է Թ Օ Ր

Բեթերսպուրկ 24 մայիս—
Թիֆլիստէն «Բուքա Սօլա» կա-
ղէթտաընա իշար օլընտըզը իւզրէ,
թաթարլար հիւքիւմէթտէն միւ-
մանէաթ կէօրմէտիլէրի սէպէպ-
լէ՝ մուհաֆազասըզ Էրմէնի քէօյ-
լէրի խարապ իթմէկէ տէվամ ի-
տէյօրլար : Թաթարլար քիլիսէ-
լէրի եագուպ եղմադուա վէ
մուգատտէն մահէլլէրի վէ էշեա-
լարը թէլվիս (սրբապըթուլիւն)
իթմէքտէ տիրլէր : Պազը քէօյ-
լէրտէ Էրմէնիլէրէ ճէպրէն վէ
րէնճիտէ ալթընտա իմլամիլթի
գապուլ իթտիլմէք իսթէյօրլար,
իշպու հարէքթ ճիւրար վիւս-
յէթիլէրտէ տախի եալըմայա
պաշլամըշ տըր : Մէսմուաթա
կէօրէ, Աճէմիստանտան 10000
թաթարլար պազը գաղալարտա
Էրմէնի քէօյլէրի թախիլպ իթ-
մէք իշիւն սինօրտան կէշմէկէ
հաղըրլանըրլարը մըշ :

— Պալթիկ տօնանմասընըն
մահվ օլընմասընըն հալտիսի
իւզէրինէ Բուսիտա թէքրար
իլթիլալ պաշլամըշ տըր :

Մօսկուտա վէ ճիւրտա էհա-
լի վէ ասքէր պէյնիւտէ միւսա-
տէմէլէր վուգու պուլմագտա օլ-
տըզընտան պիր ալայ աքէր
Խօլլանըլտըզը Բէթէրսպուրկ-
տան պիլտիլիլիյօր :

— Բաթիլթաթտա տախի պիր
չօղ ֆագրիպալարըն իշիլէրի
թաթիլճի մէշլուլիլթ իտէրէք,
15000 քիշի միւզիւր նագմէլէր-
լէ սօգադարը կէզուպ նիւմայիշ
իթմէլէրինտէ, գաղալարլէ վու-
րուշմուշլար. իշիլէրտէն 52 վէ
վէ ասքէրլէրտէն 15 քիշի եա-
րէլէնմիլլէր :

— Տախիլիլէ նաղըրը Մ. Պու-
լիկին իսթիֆասընը վէրտի :

— Էհալիտէն մէպուս ինթի-
խապը իշիւն նէ կէօնա ուսուլ
իթթիլաղ օլընաճաղընա տայիր
միւզէքէրէլէր ճէրէյան իթմէք-
աէ տըր :

— Ջարըն հայաթընա սուի
գատտ օլընտըզընա տայիր շայի
օլան հալտիս Բէթերսպուրկ-
տան թէքիլպ օլընըյօր :

Մ Ո Ւ Հ Ա Ր Է Պ Է

Բուս տօնանմասընտան Ագսաի
Շարգ տէնիլլէրինտէ էսէր գալ-
մատըզը գաթիէն թաստիգ օլը-
նըյօր : Եալընըզ 2—3 վարօր
խալլը խասարաթլէ քէնտիլէրի-
նի վլատիլթթօթա աթմայա մու-
վաֆագ օլմուշլար : «Օլէկ», «Ավ-
րօրա» վէ «Ժէմշուկ» գրուաղէօր-
լէօր տախի հէր նասըլտա Մանի-
լայա գաշապիլմիշլէր. ֆագաթ
օրանըն Ամերիկա հիւքիւմէթի
մէզքիւր Բուս վարօրլարըն եա
տըշարը չըգմալարընը վէ եա-
խօտ սիւհալարընը թէսլիմ իթ-
մէլէրինի թալէպ իտէյօր : Բուս
լար տըշարը չըգմագ իշիւն ճա-
բօնլարտան գօրգուրլարընտան
թէսլիմի սիւհա իթմէկէ բաղի
օլիյօրլար :

— Բօթտէսթվէնսքի իւշ եէրին-
տէն եարէլէնմիշ իսէտէ՝ ճաբօն-
լըլարըն թէտալթիս սայէսինտէ
հաեաթը թէհլիքտէ տէկիլ տիր :

— Իքիւնճի Բուս տօնանմասընըն
սէր գօմանտանը օլուպտէ էն էվ-
վէլ եէսիւր ալիշէն ամիրալ նէ-
պօկաթով մաղուպ օլմալարընըն
մէսուլիլթիլթի Բօթտէսթվէնսքիյէ
համլ իթմէքտէ տիր :

— Ճաբօնլըլարըն էլիւնէ եէսիւր
տիւշէն Բուս պահրիլէ գապիթ-
լէրին՝ պիր տահա մուհարէպէ-
յէ իշիլթիւրք իթմէմէք եէմիլի
իլէ՝ վաթանլարընա ալտէթ իթ-
մէլէրինէ Միքատո միւսատէ իտէ-
յօր. ֆագաթ ամիրալ Նէպօկաթով
եէմիլի գապուլ իթմէմիշ տիր :

— Բուսլարըն թէլէֆիաթը պու
սօն տէնիլ մուհարէպէսինտէ եէ-
սիլլէրտէն մատա 9000 քիշիլէ
եագըն տըր : Ճաբօնլարտան ի-
սէ 113 քիշի Եօլմիշ վէ 624 եա-
րէլէնմիշ վէ վարօրլարտան եա-
լընըզ 3 թօրթիլէօր զարգ օլմուշ :

— Ճաբօն էհալիսի ամիրալ Թօ-
կոյա զայէթ զիգըմէթ պիր
եատիկեար վէրմէք իշիւն իանէ
թօրլամագտա տըր :

— Ճաբօնլար տէնիլտէ էմալը
նամէսպուգ շու ֆիթուհաթտան
մատա՝ գարտա տախի այնը
պիր ֆիթուհաթ հաղըրլանմաղ-
տա տըրլար : Պու խուսուստա
Մանչուրիա Բուս օրաուաընըն
սէր ասքէրի շու մալտա պիր
թէլէկրաֆ վէրմիշ տիր :

«Ճաբօնլարըն հիւճումի կիւն
պէ կիւն քէսպի շիտտէթ իտէյօր
Ժէնէրալ Նօճի վէ Գուրօքի իհա-
թէ իտիճի հարէքթթէ պաշլարտը-
լար : Կէօրիւնտիլի իւզրէ, հիւ-
ճոււ պիր գաշ թարաֆտան ալ-
նը վագըթտա պաշլայաճագ վէ
րէք միւհիլէք վէ գանլը օլմագլէ
տըր : Ջիրա Բուսլար աղ օլմագլէ
պէրապէր շիտտէթլէ մուգալէ-
մէթ իտէճէքլէր տիր : Աքէրլէ-
շիմին վէ զապիլթլէրին գէյմէթ
ու իգթիլթարլարընա էմիլիլթի
քեամիլէմ վար տըր :

— Մանչուրիատան տիկէր պիր
թէլէկրաֆ շէօյլէ պիլտիլմիշ

տիր «Ճաբօնլըլար իւշ գօլա թագ-
սիմ օլարագ շիտտէթլի հիւճումա
պաշլարտըլար : Բուսլար հէր
թարաֆտան հէրի չէքիլիյօր-
լար : Կէօրիւնտիլի իւզրէ, ճա-
բօնլըլար եագընտա Խարպիլի
զապիլ իտէճէքլէր, Լինէվիլ մու-
հասէրէ օլընմագ գօրգուաը իլէ
կէրի չէքիլմէքտէ տիր :

— Սուլս իշիւն ճաբօնա թաղ-
մինաթը հարպիլէ վէրմէք իգթի-
զա իտէճէկիւնտէն՝ Ջար վէ խա-
նէտանը օլ աղճէ իլէ մուհարէ-
պէյի պիր գաշ սէնէ տահա տէ-
վամ իթմէք էֆքեարընը պէյան
իթմիլլէր տիր : ֆագաթ պու-
նուէլէ պէրապէր, պու խուսուս-
տա միլլէթին թէյիլի անլամագ
իշիւն Ջէմսթվօլարըն հէյէթի
մուրախասէսինի միւզէքէրէյէ
տալթթ իթմիլլէր տիր : Բուս
կաղէթալարըն էքսէրիսի սուհը
գապուլ իթմէքտէն մատա Բու-
սիա իշիւն չարէ գալմատըզընը
իթիլթիլէ՝ հիւքիւմէթի սուհա
տալթթ իտէյօրլար : Ֆրանսըլար
Խիլիլթէրանըն իշիլթիւրքը իլէ
իքի մուհարիլպ տէօլլէթլէրէ
միւսալէհա թէքիլթի իթմէք զայ-
րէթիւտէ տիրլէր :

— Ճաբօն տօնանմասընըն իպ-
րազ իթտիկի գահրամանլըզը էվ-
րօք տէվլէթլէրինի տախի էն-
տիշիլլէ իլգա իթտի : Ամերիկա
րէյիսի Մ. Բուլլէլթ թօկօնըն
ֆիթուհաթընը իշիլթիլթիտէ
«Տէնիլ գիւլվէթիմիլի արթըր,
մալլըզ» տէմիշ տիր : Ինկիլթէ-
րա վիւքէլտը ճաբօն իլէ եէնի
պիր իթթիֆագնամէ թանգիմ
իթմէք արզուաընը պէյան իթտի
Ֆրանսա իսէ Հնդկաշին միւս-
թէմէլէքաթընը պուստան սօնրա
ճաբօնա գարշը նէ սուրէթլէ
մուհաֆագա իտէպիլէճէկիւնի
տիւշիւնիյօր :

ԹԻԻՃՃԱՐԻՅԷ

ՎԱՌՆԱ, 25 Մայիս
ՊԱՊԱԼԻՅԷ

Վարնա բիպասընտա պագալիլէ
մալլէրին պու կիւնքի ֆիլաթը, ալթուս
ֆրանք իլէ :

ԳԱՀՎԷ	1,95/2 10
Շէֆէր նէմյէ	77
Շէֆէր քէսմէլ սանտրդ	38. 50
Բիրիւնճ ֆիլիպէ չուվալը	42 .
» ճաբօն »	35 .
» Ինկիլիլ »	28.51
Բիզօն »	49.
ԿՊՁ անաղըր	9. 80
Ջէթիլի հաղը քիւլօ	85.—1
ԳՈՒՐՈՒ իւզիւմ	20

ԻԼՍԵ

Աճէմլէր քէօյիւնտէ, Վառնա Տօպ-
րիլ Խօլիւտա միւթէվէֆու Նիքսէսի.
Գարապաշիւնըն խանընը իսթիճարա վէ
Խախտ իշիլթիւրա թալիպի օլան-
լար Հաճօլիան պիրտէրլէրէ միւրա-
ճաթ իթմէլի տիրլէր :

Одговорникъ А. Курбетиявъ

печатница П. Глушковъ и С.ко—Варна